

Asia: VN/25733/2021

Luonnos Suomen digitaaliseksi kompassiksi

1. Kompassin tarkoitus

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

-

2. Haasteet ja mahdollisuudet

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Luonnoksessa tuodaan hyvin esiin datan avaamisen ja jakamisen mahdollisuudet uudenlaisten liiketoimintamallien kehittämisessä. Haasteiden osalta nostetaan esiin erityisesti tietoturvallisuus ja henkilötietojen käsittelyyn liittyvät riskit. Näiden lisäksi geopoliittisen toimintaympäristön muutokset ovat tuoneet esiin tarpeen arvioida entistä huolellisemmin myös esimerkiksi ympäristö- ja luonnonvaratiedon avaamisen turvallisuusriskejä.

3. Tavoitteet

Lausuntonne osaamisen osa-alueen osalta

Digitaalisen osaamisen osalta yhdeksi strategiseksi tavoitteeksi on nostettu ”Kansainvälisesti tunnustettu ja tunnistettu tutkimus ja riittävät TKI-panostukset takaavat Suomen globaalin kilpailukyvn.”

Tutkimus ja TKI-panostukset luovat pohjan Suomen tietopohjaiselle politiikalle, ennakkoinnille ja vaikutusarvioinnille. Valtion tutkimuslaitokset tekevät ratkaisukeskeistä tutkimusta, jolla tuetaan yhteiskunnallista päätöksentekoa, kilpailukykyisen sääntely-ympäristön kehittämistä ja elinkeinoelämän uudistumista. Siten tutkimuslaitosten toiminnan ja sitä tukevan TKI-infrastruktuurin kehittäminen parantaisi yhteiskunnan kykyä tunnistaa, seurata ja vaikuttaa yhteisiin laajoihin ongelmiin ja kehityskuluihin.

Digitaalisen kompassin tavoitteissa ja mittareissa on hyvin tunnistettu mm. digivihreä siirtymä, ilmastonmuutos ja uudistuva sosiaali- ja terveydenhuolto. Tavoitteiden toteutuminen edellyttää panostuksia uusien teknologioiden ja tekoälyn laajempaan hyödyntämiseen sekä kykyä yhdistää eri sektoreiden tietopohjaa yhteisen tilannekuvan muodostamiseksi.

Datan hyödyntämiseen tarvitaan lisää huipputason osaamista. Yksinkertainen tilastollinen analyysi on hyvä, mutta menetelmiä datan monipuolisempaan hyödyntämiseen tulee kehittää.

Kyky hyödyntää kehitettävää digitaalista TKI-infrastruktuuria tulee varmistaa. Tutkimuslaitokset hyödyntävät digitaalisessa TKI-infrastruktuurissaan keskeisesti Valtorin ja CSC:n tuottamia palveluita. TKI-infrastruktuurin tehokkaampi hyödyntäminen edellyttää nykyistä selkeämpää työnjakoa ja parempaa yhteistyötä palveluntarjoajien kesken. Digitaalista infrastruktuuria tulisi kehittää yhteistyössä yritysten kanssa.

Digitaalisen TKI-infrastruktuurin kehittäminen vaatii resursseja. Resursointiin tulee hakea ratkaisuja laajemmin kuin toimenpiteissä esitetyn suurteholaskennan ja Funetin ylläpitoinvestointien sekä FIRI-tiekartan infrastruktuuripanostusten kautta.

Teknologiapolitiikan periaatepäätöksessä on nostettu esiin julkisen sektorin rooli ja innovatiiviset julkiset hankinnat teknologisten innovaatioiden kaupallistamisessa. Nykyisellään hankintaprosesseihin liittyvä lainsäädäntö ja sen tulkinnat voivat pikemminkin hidastaa kuin kannustaa uuden teknologian hyödyntämistä, kun riskejä pyritään minimoimaan.

Tuki ja uudet rahoitusmallit vahvistaisivat uusien teknologioiden hyödyntämistä ja kehittämistä niin tutkimuslaitosten toiminnassa kuin uusina liiketoimintamahdollisuuksina.

Kansainvälisiä rahoitusmahdollisuuksia tulisi hyödyntää monipuolisesti tukemaan digitaalisen kompassin tavoitteiden toimeenpanoa. EU-tasolla voidaan tunnistaa monia rahoitusmahdollisuuksia TKI-toimintaan ja sen infrastruktuurin kehittämiseen. Suomen on tärkeää olla vaikuttamassa tuleviin rahoituskokonaisuuksiin riittävän varhaisessa vaiheessa ja rahoituksen hakijoille tulee olla tarjolla tukea hakuprosesseihin.

EU-rahoituksen hyödyntämiseen täysmääräisesti liittyy kuitenkin haasteita: Suomi tekee vähemmän EU-rahoitushakemuksia ja menestyy niissä huonommin kuin verrokkimaat. Syiksi tähän on tunnistettu mm. tutkimusorganisaatioiden perusrahoituksen riittämättömyys kattaa hankkeiden omarahoitusosuuksia ja hankkeiden työläs valmistelu.

Lausuntonne infrastruktuurit-osa-alueen osalta

Digitaalisten infrastruktuurien osalta yhdeksi strategiseksi tavoitteeksi on nostettu ”Suomessa on käytössä datapohjaisen arvonluonnin perustaksi avoimiin standardeihin perustuva, EU-yhteensopiva datainfrastruktuuri ja käytänteet (data-avaruuDET) keskeisillä toimialoilla.”

Data-avaruuksien välillä tapahtuva tiedonvaihto luo uutta tietoa ja innovaatiota. Data-avaruuksien kehittäminen on nostettu hyvin digitaalisen kompassin tavoitteeksi. Tiedon jakaminen toimialojen sisällä data-avaruuDESSA on toivottu ja hyvä kehitysaskel Euroopassa.

Myös tiedonvaihdosta eri data-avaruuksien välillä tulee huolehtia. Nykyiset säädökset ja standardit ovat usein sektori- tai maakohtaisia. Mikään data-avaruuS ei kuitenkaan toimi ilman vuorovaikutusta toisen toimialan tietovarantojen kanssa. Säätelyn, standardien ja ohjeiden uudistamisessa tulee varmistaa, että ne ovat keskenään yhteensopivia eri toimialojen kesken ja mahdollistavat tehokkaan tiedon yhdistämisen.

Säätelystä ja ohjeissa lähtökohtana tulee olla kansainvälinen toimintaympäristö, jossa tutkimusorganisaatiot ja yritykset toimivat. Kansallista säätelystä ja ohjeistusta tulee välttää, jos voidaan nojautua kansainväliseen sääntelyyn. Tällä tavalla voidaan myös varmistaa, että tietoa pystytään yhdistämään kansallisen tilannekuvan muodostamiseksi ja poliittisen päätöksenteon tueksi.

Lausuntonne yritykset-osa-alueen osalta

-

Lausuntonne julkisten palveluiden osa-alueen osalta

-

4. Avaintulokset

Lausuntonne osaamisen osa-alueen osalta

-

Lausuntonne infrastruktuurit-osa-alueen osalta

-

Lausuntonne yritykset-osa-alueen osalta

-

Lausuntonne julkisten palveluiden osa-alueen osalta

-

5. Mittarit

Lausuntonne osaamisen osa-alueen osalta

-

Lausuntonne infrastruktuurit-osa-alueen osalta

-

Lausuntonne yritykset-osa-alueen osalta

-

Lausuntonne julkisten palveluiden osa-alueen osalta

-

6. Tuloksellisuuden seuranta ja yhteiskunnallisten vaikutusten arviointi

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

-

7. Muut huomiot digikompassiluonnoksesta

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

-

Marttinen Sanna
Tutkimuslaitosten yhteenliittymä Tulanet